

REAKCIA RTVS NA PRIPOMIENKY, KTORÉ ZAZNELI POČAS ROKOVANIA VÝBORU NR SR PRE KULTÚRU A MÉDIÁ DŇA 7. 4. 2020

1. MEMO 98 „Slovenské voľby 2020 v informačnom priestore“

Dňa 7. 4. 2020 počas rokovania Výboru NR SR pre kultúru a médiá poslanec Milan Potocký rozdal štyri strany z 37 stranového materiálu MEMO 98 s názvom „Slovenské voľby 2020 v informačnom priestore“. Generálny riaditeľ RTVS Jaroslav Rezník dostal dve strany predmetného materiálu (č. 10 a 11), kde sa uvádza, že „*RTVS si nesplnila svoju verejnoprávnu funkciu, keďže nebola nestranná*“. Predseda výboru následne požiadal generálneho riaditeľa RTVS o okamžitú reakciu, čo, prirodzene, nebolo možné splniť bez prístupu k dátam, zdrojom, použitej metodológii a k samotnej analýze. Generálny riaditeľ RTVS na mieste vyjadril nesúhlas s prezentovaným záverom analýzy, poukázal na niektoré nezrovnalosti viditeľné na prvý pohľad a prisľúbil, že sa s ňou oboznámi.

Po preštudovaní uvedenej analýzy uverejnenej na facebookovom profile predsedu výboru Kristiána Čekovského bolo zistené, že mimoriadne vážne závery o nesplnení verejnoprávnej funkcie RTVS sa opierajú o 12 viet textu. Na dvojstrane venovanej verejnoprávnej televízii najväčší priestor zaberá koláčový graf (Podiel času jednotlivých strán vo vysielaní RTVS) a na pravej strane je stĺpcový graf s názvom „Najčastejšie pozývané strany v relácii O 5 minút 12“ a informácia, že RTVS venovala 60 % vo svojom spravodajstve koalíčným stranám a vláde SR.

Pritom ešte na rokovaní výboru NR SR pre kultúru a médiá generálny riaditeľ RTVS informoval poslancov, že 60 % pomer vlády a koalície vs 40 % zastúpenie opozície nie je nič nezvyčajné a je bežnou praxou aj v BBC.

V prvých vetách analýza konštatuje, že RTVS venovala vo svojom spravodajstve najviac priestoru vládnym stranám SMER-SD a SNS, pričom vynechala kľúčovú informáciu. Analýza už neuvádza to, že rovnako najviac priestoru dostali strany SMER-SD a SNS aj vo všetkých troch súkromných televíziách. Teda nič nezvyčajné sa v RTVS neudialo.

Je totiž logické, že v rámci vyváženej prezentácie oboch strán politického spektra predstavitelia menej početnej vládnej koalície sa objavovali vo vysielaní častejšie, aby vyvážili argumenty svojich kolegov z početnejších opozičných strán. Pochopiteľne táto skutočnosť sa nedá považovať za prejav nevyváženej vysielania, ale presne naopak. V záujme divákov a poslucháčov je nastavovanie zrkadla vládnucej moci a nie prezentácia názorov len opozičných predstaviteľov medzi sebou.

V ďalšej vete materiál MEMO 98 používa (nepolitologický a neodborný) termín „demokratická opozícia“, ktorá získala podľa analýzy 17 %. Z textu ani z grafu nie je jasné, ktoré konkrétne strany analýza do tohto pomenovania zahrnula, a ďalej toto konštatovanie nerozvádza. Ak autori toto konštatovanie mysleli ako ďalšiu výčitku, že strany „demokratickej opozície“ mali dostať v RTVS väčší priestor, tak ani táto kritika nie je opodstatnená. RTVS sa totiž riadi a vysiela v súlade Ústavou SR a zákonmi. Termín demokratická opozícia pritom nie je súčasťou legislatívy platnej v Slovenskej republike. Právo a politické vedy vo všeobecnosti rozlišujú koalíčné a opozičné strany, v oboch prípadoch ide o politické subjekty, ktoré boli úspešné vo voľbách a získali zastúpenie v parlamente. Koalíčné strany sú tie, ktoré sa dohodli na zložení

vlády a opozičné sú tie, ktoré nezískali vo vládnom kabinete zastúpenie. Všetky ostatné strany sa označujú ako mimoparlamentné. Spravodajstvo RTVS dbá o to, aby koalíčné a opozičné strany dostávali vo vysielaní rovnaký priestor. Zároveň vo vysielaní nechýba ani hlas mimoparlamentných strán, ale nie je možné nárokovať si rovnaké zastúpenie ako napríklad pri parlamentných stranách, ktoré získali v legitímnych voľbách dôveru občanov, ktorých v parlamente zastupujú.

Priestor vo vysielaní majú aj vláda, prezidentka, justícia a ďalšie orgány, ktoré prijímajú významné rozhodnutia ovplyvňujúce všetkých obyvateľov krajiny. Ani v tom nie je nič nezvyčajné a protizákonné, práve naopak, vysielanie je v záujme všetkých občanov.

Ďalej analýza konštatuje, že SNS mala výrazné zastúpenie v diskusných reláciách RTVS, keď mala byť počas volebnej kampane najpozývanejšou stranou (šesťkrát napriek preferenčne omnoho slabšiemu postaveniu). Autori analýzy opäť nespomínajú kľúčový fakt, že SNS mala výrazné zastúpenie aj vo všetkých ďalších televíziách, s ktorými RTVS porovnávajú, pričom v TA3 až dvojnásobné zastúpenie ako v RTVS (20 % v TA3 oproti 10,7 % v RTVS).

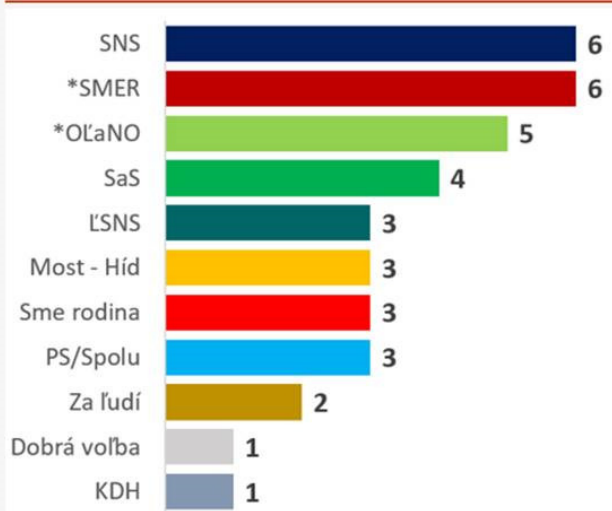
Analýza vôbec neberie do úvahy, že išlo o vládnu stranu, ktorá mala okrem ministrov, štátnych tajomníkov a ďalších verejných činiteľov v kľúčových exekutívnych pozíciách aj druhého najvyššie postaveného ústavného činiteľa na pozícii predsedu Národnej rady SR. Všetky tieto osoby sa teda logicky objavovali vo zvýšenej miere vo všetkých televíziách, bez ohľadu na to, či ide o súkromné, alebo verejnoprávne médium, pretože boli nositeľmi informácií a zámerov, o ktoré mala záujem verejnosť. RTVS vždy zabezpečila názorovú vyváženosť a adekvátny priestor pre všetky relevantné strany/prúdy.

Ďalšia nezrovnalosť je v stĺpcovom grafe s názvom „Najčastejšie pozývané strany v relácii O 5 minút 12“, kde na strane 11 je uvedené, že SNS bola pozvaná 6-krát, kým SMER-SD 5-krát. Autori v predloženej analýze nikde neuvádzajú, aké obdobia zahŕňa uvedená štatistika. Ak platí dátum, ktorý je uvedený na strane 8 predmetného materiálu (14. 1.–24. 2.), a za ktorý je aj analýza v predchádzajúcom (koláčovom) grafe, potom sú informácie o počtoch chybné.

Podľa počtov ostatných strán je možné sa domnievať, že štatistika by sa mala týkať obdobia od 11. 11. 2019 do 23.2.2020. Aj v tomto prípade však autori neuviedli kľúčový fakt. Dňa 23. 2. 2020, v poslednej predvolebnej relácii, do ktorej boli pozvaní zástupcovia všetkých parlamentných politických strán, RTVS musela použiť inštitút prázdneho kresla, pretože strana SMER-SD neposlala zástupcu, napriek tomu, že mala pozvánku. Strana SMER-SD teda nebola pozývaná do relácie O 5 minút 12 len 5-krát, ako uvádza analýza, ale 6-krát, rovnako ako SNS, ktorú analýza nesprávne označila ako najpozývanejšiu stranu v diskusných reláciách RTVS. Najpozývanejšou stranou nebola SNS ani v ďalšej diskusnej relácii RTVS Sobotné dialógy na Rádiu Slovensko, kde mala zastúpenie 3-krát, kým SMER-SD až 9-krát. Inštitút prázdneho kresla sa uplatnil aj v relácii O 5 minút 12, ktorá bola odvysielaná 8. 12. 2019, do ktorej bol pozvaný aj predseda OĽaNO, ktorý účasť prisľúbil avšak pred vysielaním relácie ju pre chorobu zrušil. Rovnako teda analýza uvádza nesprávny počet pozvaní do relácie relácii O 5 minút 12 aj v prípade politického subjektu OĽaNO.

Prehľad všetkých pozývaných politických strán v relácií O 5 minút 12

(10.11.2019 – 23.2.2020)

*inštitút prázdneho kresla

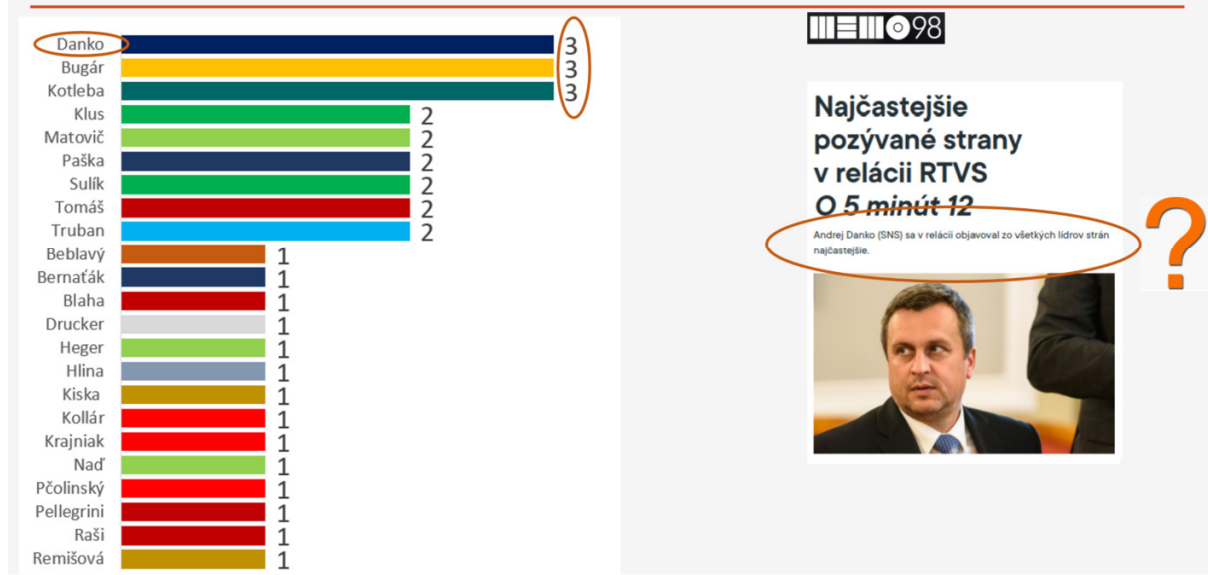
Priestor v relácií O 5 minút 12 dostali dokonca aj zástupcovia mimoparlamentných strán v závislosti od ich postavenia v reálnom politickom aj spoločenskom živote. Je dôležité upozorniť, že takáto prax sa v minulých parlamentných voľbách neuplatňovala.

V tejto súvislosti je zarážajúce, že v spomínanom stĺpcovom grafe MEMO 98 s názvom „Najčastejšie pozývané strany v relácii RTVS O 5 minút 12“ z neznámeho dôvodu absentujú strany **Za ľudí, KDH, Dobrá voľba a SPOLU**. Mimoparlamentná strana **Za ľudí** bola v období volebnej kampane pozvaná do relácie O 5 minút 12 dokonca dvakrát. Tu si treba klásť otázku, akou analytickou kategóriou je kategória „Najčastejšie“? V analýzach je nevyhnutné uvádzať ako východisko všetkých pozvaných hostí, všetky ostatné spôsoby sú zavádzajúce a manipulatívne.

Keby analýza MEMO 98 korektne uviedla všetky strany, ktoré dostali pozvanie ako je to znázornené vyššie, tak by bolo názorne vidno, že kým koalície strany mali v predvolebnom období v relácii O 5 minút 12 zastúpenie 14-krát, tak zástupcovia ostatných politických strán boli v tejto relácii 21-krát. Autori z neznámeho dôvodu graf obmedzili a na odôvodnenie použili neodborný termín „najčastejšie pozývané“ strany.

Absolútne nepravdivá je aj informácia uvedená na strane č. 11 materiálu MEMO 98, v ktorej autori konštatujú: „*Andrej Danko (SNS) sa v relácii objavoval zo všetkých lídrov strán najčastejšie.*“ Pravdou je, že rovnako ako Andrej Danko sa trikrát objavil v relácií O 5 minút 12 aj Béla Bugár a Marián Kotleba, čo jasne vyplýva z nižšie uvedeného grafu.

Prehľad politikov v relácií O 5 minút 12 (10.11.2019 – 23.2.2020)

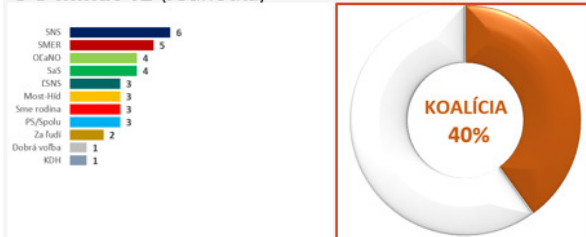

Diskusie RTVS vždy, aj v čase volebnej kampane, reflektovali **aktuálne dianie**, z ktorého sa odvíjali témy a hostia. Volebnej kampani sa RTVS venovala na samostatných plochách a nie v relácii O 5 minút 12 ako naznačujú autori analýzy.

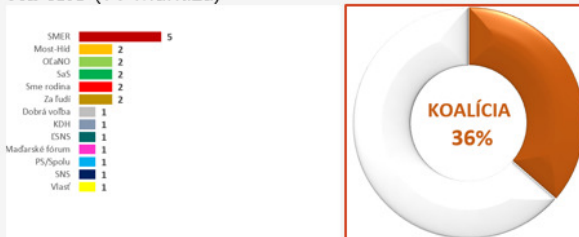
Ako je vidno na ďalších grafoch koalícia bola zastúpená v relácii O 5 minút 12 v 40% prípadoch, kým v obdobných programoch TV JOJ a TA3 to bolo ešte viac.

Prehľad účasti politických strán v diskusných reláciách O 5 minút 12, Na telo, Na hrane, V politike (*10.11.2019 – 23.2.2020)

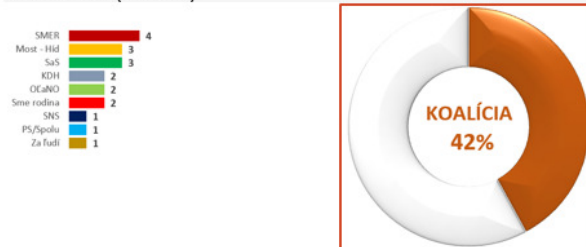
O 5 minút 12 (Jednotka)

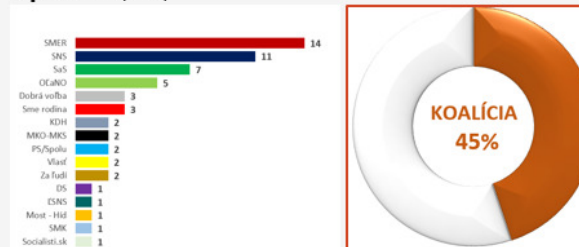
Na telo (TV Markíza)

Na hrane (TV JOJ)

V politike (TA3)

% podiel súčtu zástupcov koalíčných strán k celkovému počtu hostí v jednotlivých politických diskusných reláciách

Analýza ďalej uvádza: „Čo sa týka spôsobu prezentácie, tak s výnimkou strany Kotlebovci – LSNS, u ktorej prevládali negatívne informácie, boli všetky ostatné subjekty prezentované prevažne neutrálne. Väčší výskyt negatívnych informácií sme zaznamenali u strany SMER-SD (celkovo 27 %) a taktiež SNS (viac ako 22 %) – v prípade strany SNS sa na tom výrazne podpísal telefonát s obvinenou Alenou Zsuzsovou. Vláda bola celkovo prezentovaná neutrálne (približne

80 % informácií o vláde malo neutrálny charakter), ale zároveň prevažovali pozitívne informácie nad negatívnymi. Z 10 najzobrazovanejších subjektov na RTVS mala najpozitívnejší obraz prezidentka Zuzana Čaputová, pričom zo strán mala iba SaS väčší podiel pozitívnych informácií.“

Z uvedeného je zrejmé, že spravodajstvo RTVS bolo maximálne objektívne, nestranné a nezamľalo žiadne informácie, bez ohľadu na to, či boli pozitívne, alebo negatívne, či sa týkali koalície, alebo opozície.

Samotné rozdeľovanie informácií na negatívne a pozitívne však nie je pri spravodajských príspevkoch korektné, lebo navodzuje dojem úmyselného konania. Pritom žiadne spravodajstvo vrátane spravodajstva RTVS nevyrába zámerne pozitívne alebo negatívne reportáže, ale informuje o udalostiach tak ako sú s tým, že dbá na vyváženosť vysielania, aby priestor na vyjadrenie vždy dostala aj druhá strana.

RTVS poskytuje poslucháčom, divákovi a užívateľom komunikačných technológií informácie dôležité na všestrannú orientáciu a slobodné vytváranie názorov. Striktne pri tom rozlišuje medzi informáciou spravodajského charakteru (správa) a hodnotiacim úsudkom (komentár). Je neprípustné spájať alebo zamieňať tieto dva programové prvky vo vysielaní.

Ďalej analýza uvádza, že RTVS venovala vo vysielaní najviac priestoru téme koronavírusu a vražde Jána Kuciaka a Marty Kušnírovej.

Analýzu vysielania RTVS autori uzatvárajú nasledujúcou vetou: „Pokiaľ ide o voľby, spravodajstvo RTVS v porovnaní napríklad s TV Markíza rozoberala témy súvisiace s voľbami výrazne menej.“

Za ďalší závažný nedostatok materiálu MEMO 98 možno považovať vynechanie kľúčového faktu, že RTVS zo zákona venovala témam súvisiacim s voľbami a volebnou kampanou najväčší priestor spomedzi všetkých médií a ďaleko presiahla zákonom stanovený časový priestor 10 hodín v televíznej programovej službe a 10 hodín v rozhlasovej programovej službe.

RTVS len na programovej službe Jednotka odvysielala v súvislosti s parlamentnými voľbami 2020 takmer **26 hodín špeciálneho vysielania** (v období od 10. 2. – 1. 3. 2020) zloženého z mimoriadneho spravodajstva, zo špeciálnych predvolebných rozhovorov a z diskusií či zo špeciálnych relácií. Na ilustráciu uvádzame niektoré historické rekordy práve v súvislosti s volebným vysielaním.

Sumárne si volebné vysielanie zaplo 2 796 000 divákov, čo predstavuje 60 % z populácie 12+.

Najviac divákov, 791 000, si pozrelo povolebnú reláciu O 5 minút 12 (1. 3. 2020; Matovič, Blanár, Kollár, Beluský, Sulík, Remišová,):

- čo je najvyššia hodnota sledovanosti relácie v ére peplemetrového merania a
- najsledovanejší program na trhu v roku 2020 (v období od 1. 1. – 1. 3. 2020).

Jednotka bola najsledovanejšou televíziou na trhu v čase vysielania relácií:

- 23. 2. 2020; predvolebná relácia **O 5 minút 12** (646 000/39,5 %)
- 26. 2. 2020; **PV 2020 – Diskusie s kandidátmi** o 20.30 h (655 000/32,6 %)

- 29. 2. 2002; **PV 2020 – Mimoriadne správy** o 12.00 h (126 000/15,0 %)

- 7. 3. 2020; povolebná relácia **O 5 minút 12** (791 000/43,8 %)

RTVS tiež priniesla svojim divákovi a poslucháčovi výsledky exkluzívneho Exit poolu vypracovaného agentúrou Median, ktoré sa najviac priblížili reálnym výsledkom volieb.

Strany č. 12 a 13 materiálu MEMO 98 majú názov „Súkromné médiá“, pričom koláčový graf sa týka len TV Markíza a stĺpcový graf vpravo len TA 3. Jediná zmienka o štvrtej televízii JOJ je v závere textu, kde sa spomína, že SNS bola v TV JOJ zobrazená kritickejšie.

Aj v tejto časti analýza konštatuje, že *„TV Markíza venovala vo svojich spravodajských reláciách volebnej kampani celkovo viac priestoru ako verejnoprávna RTVS volebnej kampani v spravodajstve“*, čo sme si už vysvetlili vyššie.

Analýza uvádza: „Kritériá na vysielanie spravodajstva sú v prípade súkromných televízií identické ako pri verejnoprávných médiách, keďže platí, že televízie musia zo zákona zabezpečiť všestrannosť a názorovú pluralitu v rámci vysielania a predovšetkým objektívnosť a nestrannosť spravodajských programov a politicko-publicistických programov“, čo nie je korektné prirovnávanie.

RTVS na rozdiel od súkromných vysielateľov má priamo zákonom č. 181/2014 Z. z. o volebnej kampani uloženú povinnosť počas volebnej kampani vyhradiť v svojich televíznych a rozhlasových službách vysielací čas na diskusné programy. V rámci tohto vysielacieho času musí RTVS zabezpečiť rovnaký priestor všetkým, v tomto prípade 25-im kandidujúcim subjektom a dávať si pozor, aby sa verejnoprávna inštitúcia nenechala zatiahnuť do kampane. Tento cieľ sleduje stanovením jasných zásad, ktoré majú zabrániť tomu, aby vysielanie RTVS bolo zneužitie v prospech či neprospech ktoréhokoľvek kandidujúceho subjektu. Tieto zásady, ktorými sa programoví pracovníci RTVS riadia, sú napríklad takéto: *„Spravodajské aj publicistické programy majú dôležitú informačnú úlohu pred obdobím volebnej kampane, počas kampane, ale aj počas volieb. Aj preto nie je možné udalosti zamlčať, no zároveň musí RTVS, ako aj programoví pracovníci a spolupracovníci RTVS zabrániť tomu, aby sa RTVS stala nástrojom propagácie ktoréhokoľvek kandidujúceho subjektu, prípadne nástrojom na zverejnenie kompromitujúcich informácií o kandidujúcom subjekte. Editori, vedúci vydania, redaktori, ale aj ostatní redakční pracovníci preto musia veľmi prísne vyhodnocovať pravdivosť a relevantnosť informácie, ktorá má byť v predvolebnom období zverejnená. Osobitný prístup a hodnotenie si vyžadujú akcie (napríklad petície, demonštrácie a i.), ktorých skrytým významom môže byť podpora niektorého z kandidujúcich subjektov. Preto treba takúto skutočnosť dôsledne overiť. Pri spracovaní spravodajských a publicistických informácií v predvolebnom období budú preto programoví pracovníci a spolupracovníci RTVS so zvýšenou pozornosťou prihliadať na verejný záujem, význam tej-ktorej udalosti a informácie v kontexte aktuálneho diania, jej vplyv na obyvateľov SR, možnosť presadiť zámer v rámci kompetencií poslanca Národnej rady Slovenskej republiky, ako aj na doterajší politicko-spoločenský význam kandidáta alebo kandidujúceho subjektu.“*

Ako už bolo vyššie uvedené, spravodajstvo RTVS riadia profesionáli s dlhoročnými skúsenosťami, ktorí citlivo dbali o vyváženosť vysielania.

Televízne spravodajstvo RTVS kontinuálne informovalo tak o registrácii politických subjektov do volieb, ako aj o predstavovaní lídrov kandidátok, programoch kandidujúcich politických subjektov a prieskumoch preferencií, tak ako boli postupne zverejňované kandidujúcimi

politickými subjektmi i prieskumnými agentúrami (ktoré sú členmi slovenskej a európskej asociácie prieskumných agentúr). Tieto informácie zahŕňali:

- **Registráciu politických strán do volieb**
Spravodajstvo po jej zverejnení politickým subjektom spracovávalo do vysielania porporčne i formálne rovnako, a to v deň oznámenia registrácie konkrétnym politickým subjektom a samotnej formálnej registrácii na MV SR.
- **Predstavovanie kandidátok a ich lídrov**
Spravodajstvo RTVS ich zverejňovalo v ten istý deň, ako o nich informovali samotné kandidujúce politické subjekty na tlačových besedách.
- **Monitorovanie programov politických strán**
Spravodajstvo RTVS prinášalo rovnako v deň, keď ich politické subjekty predstavili, v rovnakej forme i proporcii, interne dohodnutej s tvorcami – bez komentovania analytikmi, bez oponentov –, aby boli zabezpečené rovnaké a férové podmienky pre kandidujúce politické subjekty, ktoré ich zverejňovali na tlačových besedách. Išlo o službu divákovi predstaviť programy v rovnakej proporcii bez akéhokoľvek komentára či kritiky, pretože politický subjekt sa uchádza o jeho priazeň a dôveru a divák má právo túto službu dostať.
- **Priestor politických strán v pravidelných spravodajských reláciách**
Pri dôležitých spoločensko-politických témach spravodajstvo RTVS monitorovalo stanoviská zainteresovaných politických subjektov, ktoré zaznamenali v relevantných prieskumoch verejnej mienky minimálne trikrát po sebe zisk 5 %. Išlo o témy, ktoré si vyžadovali širokú politickú diskusiu, alebo mali dosah na majoritnú skupinu ľudí.
- **Prieskumy verejnej mienky**
Správy RTVS zverejňovali všetky relevantné prieskumy politických preferencií i verejnej mienky agentúr, ktoré využívame dlhodobo, a pridali sme exkluzívne prieskumy pre RTVS od agentúry Actly (člena európskej asociácie prieskumných agentúr), s ktorou RTVS začala spolupracovať vlani. V každom zverejnenom prieskume politických preferencií sme uverejňovali všetky kandidujúce subjekty do parlamentných volieb 2020.

Všetky kandidujúce subjekty dostali v RTVS samostatný vyvážený priestor na predstavenie svojich programov tiež vo vyššie spomínaných predvolebných rozhovoroch a diskusiách, ktorých pravidlá boli jasne stanovené.

Vzhľadom na všetky vyššie uvedené nezrovnalosti možno konštatovať, že materiál MEMO 98 v časti venovanej televíziám vyvoláva množstvo otázok a pochybností o jeho výpovednej hodnote a cieľoch. Potvrdzujú to aj ďalšie nasledujúce skutočnosti:

- Z názvu koláčového grafu „Podiel času jednotlivých strán vo vysielaní RTVS“ na str. 11 a ani z textovej interpretácie „Verejnoprávna RTVS venovala vo svojom spravodajstve...“ nie je na prvý pohľad jasné, aké relácie sú zahrnuté do analýzy. RTVS má vo svojom vysielaní počas pracovných dní **4 spravodajské relácie** (7.30, 12.00, 16.00, 19.00). Okrem toho mala vo svojom vysielaní zaradené aj špeciálne predvolebné diskusné relácie (duely, rozhovory). Informácia, že ide **iba o jednu (hlavnú) spravodajskú reláciu** je uvedená až v závere správy v rámci metodiky na str. 37. Bolo by vhodné jasne túto informáciu uviesť v názve grafu alebo v texte.

- Nie je zrejmé, prečo analýza neuvádza koláčové grafy aj za TV JOJ a TA3.
- Kým na str. 11 pri stĺpcovom grafe autori uviedli údaj o 60% zastúpení koalíčných strán a vlády, pri rovnakom grafe na str. 13. uvádzajú údaj o 20% zastúpení strany SNS v TA3, čiže nielen nespomínajú zvyšné dve porovnávané televízie, ale porovnávajú dve rôzne položky, hoci graficky evokujú dojem, že ide o rovnaké položky.
- Prečo je na str. 12 zdôraznená iba informácia o počte minút, ktoré RTVS venovala volebnej kampani v spravodajstve iba v porovnaní s TV Markíza a nie aj v porovnaní s ostatnými televíznymi stanicami (JOJ, TA3)? Chýbajúci kontext tejto informácie vyvoláva oprávnené pochybnosti o validite tejto informácie.
- Rovnako nie je jasné, prečo v koláčovom grafe RTVS na str. 11 chýbajú strany Sme rodina a SaS. Vyvoláva to dojem, ako keby RTVS o nich v spravodajstve vôbec neinformovala, čo, samozrejme, nezodpovedá skutočnosti.
- Interpretáčnejšie tvrdenia o RTVS sú celkovo nekonzistentné aj v kvalitatívnych hodnoteniach. Svedčí o tom skutočnosť, že na jednej strane materiál MEMO 98 tvrdí, že RTVS nebola nestranná, pretože zastúpenie politických strán bolo v prospech SNS a SMER-u. Na druhej strane súčasne hovorí, že informácie prezentované o SNS a SMER-e boli ladené prevažne negatívne na rozdiel od ostatných politických subjektov ladené prevažne negatívne. Špeciálne sú spomenuté prezidentka SR a SaS, kde bol podľa analýzy vyšší podiel pozitívnych informácií.
- Pri grafe „Najčastejšie pozývané strany v relácii RTVS O 5 minút 12“ nie je nikde uvedené, za aké obdobie sú dáta. Ak platí dátum, ktorý je uvedený na strane 8 materiálu MEMO 98 (14. 1.–24. 2.), a za ktorý je aj analýza v predchádzajúcom (koláčovom) grafe, potom sú informácie o počtoch chybné.
- Nezodpovedanou otázkou zostáva, prečo materiál neuvádza rovnaké porovnanie aj za publicistické relácie komerčných televízií (Na telo – Markíza; V politike – TA3, Na hrane – TV JOJ).
- Materiál rovnako neberie do úvahy fakt, že úlohou spravodajského vysielania pred voľbami nie je orientovať väčšinu príspevkov len na tému volieb, ale informovať o aktuálnom dianí, najmä v situácii, keď paralelne s volebnou kampaňou sa konal súdny proces v kauze vraždy Jána Kuciaka a Marty Kušnírovej.
- Materiál neberie do úvahy osobitné povinnosti plynúce RTVS zo zákona č. 181/2014 Z. z. o volebnej kampani, ktoré sa týkajú vysielania počas volebnej kampani.
- Materiál sa zameriava na tému parlamentných volieb vo vysielaní jednotlivých televízií, pričom úplne ignoruje podstatnú skutočnosť, že RTVS venovala volebnému vysielaniu najväčší vysielací priestor tak v televízii, ako aj v rozhlasovej časti.

Materiál predkladá závažné obvinenie z nesplnenia verejnoprávnej funkcie RTVS, pričom recipient sa nedočkal žiadnych dôkazov a ani pomenovania vedeckej či akejkoľvek inej komparatívno-analytickej metódy, na základe ktorej autori dospeli k prezentovanému záveru.

2. Hodnotenie spravodajstva RTVS

Spravodajstvo RTVS je najobjektívnejšie a naj dôveryhodnejšie

Odborná štúdia Katedry politológie Filozofickej fakulty Univerzity Komenského v Bratislave z decembra 2019 a aj prieskum agentúry MEDIAN SK zo 6. 2. 2020 ukázali, že spravodajstvo RTVS považujú diváci za najobjektívnejšie a naj dôveryhodnejšie na Slovensku.

Podľa spomínaného výskumu Katedry politológie patrí spravodajstvo RTVS medzi najsledovanejšie zdroje informácií, a zároveň je jednoznačne naj dôveryhodnejšie. Zistenia predmetného výskumu potvrdzujú, že spravodajstvo RTVS sa snaží naplňať svoju verejnú funkciu najmä cez neutrálne a vecný štýl informovania bez použitia emočne zafarbeného jazyka či obrazového materiálu a bez používania špecifických rámcov.

K rovnakému záveru došiel najnovší kvantitatívny prieskum spoločnosti 2muse, ktorý realizovala cez online panel v období 5. 2. 2020. – 13. 2. 2020 na vzorke 1 000 respondentov. Vo vyhodnotení prieskumu realizovaného spoločnosťou 2muse sa napríklad uvádza:

„Diváci hodnotia spravodajstvo RTVS ako aktuálne, informatívne, dôveryhodné a objektívne, čo sú, s výnimkou informatívnosti, najdôležitejšie kritériá ideálneho spravodajstva. Najnižšie zastúpenie v spravodajstve RTVS majú dynamika a zábavnosť, ktoré sú však pre ideálne spravodajstvo najmenej podstatné.

Spravodajstvu RTVS dôveruje celkovo viac ako 76 % respondentov a z nich mu takmer 27 % veľmi dôveruje.

Respondenti zoradili televízne spravodajstvo od najobjektívnejšieho po najmenej objektívne. Spravodajstvo RTVS považuje za najobjektívnejšie v porovnaní s ostatnými TV stanicami najväčší podiel respondentov – 38,1 %, na druhé miesto ho umiestnilo 30,6 % z nich, tretie miesto mu pridelo 17,2 % respondentov a ako najmenej objektívne ho vníma 14,1 % respondentov, čo je najnižší podiel v porovnaní s ostatnými TV stanicami.

Diváci hodnotia spravodajstvo RTVS oproti spravodajstvu ostatných TV staníc ako veľmi seriózne a vyvážené z hľadiska poskytovania pozitívnych aj záporných stránok vecí.“

3. Telefonát A. Danko – A. Zsuzsová

RTVS už dlhšie obdobie čelí zavádzajúcim tvrdeniam v súvislosti s informovaním o súkromných telefonátoch medzi Andrejom Dankom a Alenou Zsuzsovou. Tvrdenia o tom, že RTVS sa tejto kauze venovala nedostatočne a v menšej miere ako ostatné médiá, ktoré zazneli aj na rokovaní výboru NR SR pre kultúru a médiá zo dňa 7.4.2020, nevychádzajú z reálnych faktov.

Pravdou je, že RTVS sa predmetnému telefonátu rozsiahlo venovala na viacerých plochách tak v televíznom, ako aj v rozhlasovom vysielaní. Tému RTVS priniesla v Rádiožurnále, v hlavnom televíznom spravodajstve, v Správach a komentároch, v televíznych Ranných správach, v krátkych správach Rádia Slovensko, na Facebooku Správy RTVS a opäť v hlavnom spravodajstve televízie, v Správach a komentároch a v diskusnej relácii O 5 minút 12. Priestor

na reakciu dostali aj mnohí politici. RTVS sa podobne ako iné mienkotvorné (mainstreamové) médiá rozhodla nevenovať úplným intímny detailom rozhovoru, ktoré sa netýkali výkonu verejnej moci. Nezaznamenali sme, že by obsah telefonátu mal politický charakter a teda, že by bol daný verejný záujem na jeho podrobnom zverejnení.

Rovnako sa nezakladá na pravde informácia, že niekto zastavil reportáž pripravenú v SRo v Rádiožurnále. Žiadna reportáž totiž nachystaná nebola. Už dňa **28. 1. 2020** sme ako jedna z prvých spravodajských redakcií priniesli informáciu o telefonáte A. Danka s A. Zsuzovou v **Rádiožurnále o 18.00 h.** v tomto znení:

„Bozkávam Ťa všade. Budete moja.“ Aj tieto slová podľa skupiny novinárov v rámci projektu Kočnerova knižnica adresoval predseda parlamentu Andrej Danko Alene Zszusovej v roku 2016 – v súčasnosti obvinenej zo sprostredkovania vraždy Jána Kuciaka. Viaceré spravodajské portály len pred hodinou zverejnili záznamy ich komunikácie. Predseda Národnej rady SR tak o kontaktoch s obžalovanou Alenou Zsuzovou v minulosti klamal. Citujeme: „S nikým z nich – či s Petrom Tóthom, so Zoltánom Andruskóm alebo s Alenou Zsuzovou – si netykám. Dotyčných ani nepoznám,“ povedal v minulosti. Telefonáty medzi ním a Alenou Zsuzovou zverejnil portál aktuality. Ide o tri nahrávky, na ktorých si dohadovali stretnutie. Hovorca predsedu, Tomáš Kostelník, povedal, že telefonáty bližšie komentovať nebudú. Nahrávky pochádzajú od medzinárodnej siete investigatívnych novinárov Organized Crime and Corruption Reporting Project (OCCRP), ktorá aj zosobnila hlasy na nahrávkach.“

Následne sme sa pokúšali získať stanovisko A. Danka, pričom sme dostali od jeho hovorcu krátku informáciu, že vtedajší predseda parlamentu sa nebude vyjadrovať k súkromným veciam. Nahrávka bola pripravená vo vysielacom programe Sefhia, aby sme ju mohli použiť. V tom čase sme však už čakali na právne stanovisko, či je právne v poriadku zverejňovať aj zvukovú nahrávku súkromnej komunikácie, pretože druhý zvuk v pripravovanom drafte popri hovorcovi bola inkriminovaná **nahrávka telefonátu medzi A. Dankom a A. Zsuzovou zverejnená portálom aktuality.sk.** Keďže sme však právne stanovisko nemali k dispozícii, tak sme nemohli použiť inú ako krátku správu, čo sa aj stalo v správach **29. 1. 2020** o 6.00 h. a Rádiožurnále o 12.00 h. Na veľkom materiály, kde by boli všetky stanoviská, sme pracovali po celý deň. **Do Rádiožurnálu o 18.00 h. sme napokon priniesli kompletnú reportáž s viacerými vyjadreniami,** ale bez zvuku z telefonátu medzi A. Dankom a A. Zsuzovou.

Takže to, čo ukázal počas rokovania výboru jeho predseda Kristián Čekovský nebola hotová reportáž pripravená do vysielania, ale len draft pripravovanej reportáže, ktorá čakala na doplnenie relevantných stanovísk, aby bol materiál vyvážený a objektívny.

Ak by sme totiž použili iba vyjadrenie hovorcu NR SR T. Kostelníka, nemali by sme žiadnu protistranu, čím by RTVS porušila pravidlo o objektívnosti a vyváženosti, alebo by sa zapojila do predvolebnej antikampane. V oboch prípadoch by bola za to opäť kritizovaná.

4. Analýza Transparency International Slovensko

Kritika spravodajstva RTVS, ktorá zaznela aj na rokovaní výboru NR SR pre kultúru a médiá zo dňa 7. 4. 2020 v súvislosti so správou Transparency International Slovensko (ďalej TIS), vychádzala zo skreslených a nepravdivých údajov.

Autor analýzy TIS nazvanej „Po TASR pomáha Rezník Dankovi aj v RTVS“ napríklad ako hlavný dôkaz nadpráce vedenia RTVS v prospech SNS uvádza skutočnosť, že RTVS si v spravodajstve nedovolila zopakovať scénu s bozkávaním kapitánskych výložiek Andrejom Dankom. V predmetnej analýze sa výslovne uvádza: „*Počas tlačovej konferencie 19. januára 2017 vyhlásil, že kapitánske výložky nemieni vrátiť, pričom ich pateticky pobozkal. Gesto sa stretlo s negatívnou reakciou verejnosti, Danko bol dokonca nútený zrušiť svoj profil na sociálnej sieti. Všetky celoštátne televízie scénu s bozkávaním výložiek odvysielali v ten večer vo svojom spravodajstve a v nasledujúcich dňoch ju reprízovali, Markíza dokonca trikrát. Jedinou výnimkou bola RTVS, ktorá si scénu nedovolila zopakovať. Namiesto toho sa kauza šéfa parlamentu v ďalších dňoch vyhýbala a uverejnila o nej už len jeden príspevok, v ktorom minister obrany Gajdoš vyzýva kritikov, aby rešpektovali jeho rozhodnutie povýšiť Danku.*“

Autor predmetnej analýzy umiestnil fotografiu s textom: „*Danko pobozkal kapitánske výložky v správach RTVS iba raz. Televízia záber, za ktorý čelil výsmechu, nezopakovala. (Zdroj: Archív RTVS).*“

Nezopakovanie záberu uvádza autor predmetnej analýzy ako jasný dôkaz náklonnosti súčasného generálneho riaditeľa RTVS Jaroslava Rezníka k SNS a manipulácie spravodajstva. Pritom ako správne uvádza, udalosť sa odohrala 19. januára 2017, keď Jaroslav Rezník ešte nebol generálnym riaditeľom RTVS a inštitúciu viedol jeho predchodca Václav Mika.

Analýza rovnako poukázala na to, že Správy RTVS o 19.00 h. zo 16. októbra 2019 nezačali reportážou o zverejnení zvukového záznamu Gorily, pričom na dlhšie spracovanie redaktorom sme divákov upozornili. TIS rovnako vynechala fakt, že sme informáciu o nahrávke odvysielali vo všetkých ostatných spravodajských reláciách televízie a rozhlasu z prvej pozície a že túto tému sme podrobne rozoberali aj v správach a komentároch. Na tieto nezrovnalosti a selektovanie faktov RTVS opakovane upozornila nielen TIS, ale aj médiá, ktoré však jej argumenty odignorovali.

5. Pozastavenie relácií Reportéri a Občan za dverami

Posledných premiérových Reportérov RTVS vysielala 16. 3. 2020 a Občana za dverami 15. 3. 2020. Následne bolo po vyhlásení stavu núdze v súvislosti s pandémiou COVID-19 pozastavená výroba 27 relácií RTVS.

Výroba spomínaných 27 relácií bola pozastavená najmä preto, že v prvých dňoch/týždňoch nebolo jasné, aké ochranné prostriedky sa budú používať, neboli k dispozícii v dostatočných množstvách (rúška, hygiena, dezinfekcia a pod.) Pozastavenie nespravodajských relácií v prvých dňoch bolo najmä z preventívneho hľadiska – ochrana reportérov/respondentov.

Reportéri a kolegovia z relácií Reportéri a Občana za dverami boli presmerovaní na denné spravodajstvo, kde na aktuálnej báze dodávajú aktuálne/analytické šoty – do riadnych aj mimoriadnych správ – spolu 7 vydaní denne. Taktiež sa venujú servisu otázok od občanov či titulkovej lište (tzv. cowl) na programe Jednotka, Dvojka a Trojka, kde sú delegovaní dvaja kolegovia.

Z toho vyplýva, že tvrdenia o pozastavení činnosti reportérov sú zavádzajúce, bez uvedenia informácie, že všetci reportéri a kolegovia z relácií Reportéri a Občan za dverami pomáhajú na

aktuálnej báze – venujú sa témam vyplývajúcim z krízy a pravidelne informujú občanov aj prostredníctvom kontinuálnych titulkov.

Pondelkový vysielač čas Reportérov RTVS presunula na Mimoriadne správy, kde prispievajú aj publicisti z Reportérov a Občana za dverami, rovnako ako do všetkých ďalších plôch vrátane hlavných Správ RTVS o 19.00 h.

Nie je teda pravda, že sa pozastavila činnosť redaktorov. Je to presne naopak, tento model a presmerovanie svedčí o mimoriadnej flexibilitě RTVS, manažmentu i redakcií (pozri štatistiku nižšie). Vďaka uprednostneniu formátu mimoriadnych správ občania dostávajú aj od publicistov potrebný servis a najmä aktuálne a v boji proti koronavírusu mimoriadne užitočné informácie.

Všetky kapacity boli presmerované na spravodajstvo, ktoré vysiela aj analytické reportáže okamžite, na rozdiel od výrobných procesov v publicistike, kde dnes vyrobený materiál sa kompletizuje a vysiela o 2-3 týždne. Akákoľvek „nadčasová“ téma, aj o koronakríze, nemusí v tomto modeli byť zajtra aktuálna. Takto sú historicky nastavené výrobné procesy v publicistike a nie je ich možné okamžite zmeniť na aktuálnu publicistiku.

Vyrábať „klasickú“ občiansku publicistiku nemalo zmysel aj z ďalších dôvodov. Formát Občana za dverami je z veľkej časti zameraný na problémy sociálne slabších, chorých, znevýhodnených, dôchodcov a pod. Problémy sa riešia a nakrúcajú prevažne v „domacom“ prostredí. Nie je možné občianske problémy nakrúcať len v exteriéroch, keďže tento formát je špecifický. Je preto logické, že aj daní redaktori robia tiež aktuálnu publicistiku o koronavírusu. (pozri zoznam nižšie).

V prvých dňoch/týždňoch sa najmä Reportéri stretávali s odmietavým postojom respondentov vyjadrovať sa najmä ku kritickým veciam a témam „klasických“ Reportérov, ktoré priamo nesúvisia s Covidom-19 s argumentom, že pre koronavírus a opatrenia riešia prioritne iné veci a odmietajú vystupovať pred kamerou (využívali teda situáciu na odmietnutie rozhovoru v prípadoch, ktoré nesúvisia s pandémiou). Je ťažké „nútiť“ respondentov v súčasnom období na osobný rozhovor, čo je však v publicistike nevyhnutné, pretože redaktor sa nemôže uspokojiť len s vyjadrením, odpoveďou alebo zvukovou nahrávkou, v investigatívne potrebuje respondenta na mieste konfrontovať s doplňujúcimi otázkami, čo je v súčasnosti náročnejšie.

Reportéri RTVS v súčasnosti robia maximum možného, aby presadzovali svoje témy a de facto vyrobili oveľa viac publicistických reportáží v rámci správ, ako by ich vyrobili v „domovskej“ relácii Reportéri. Navyše svoje reportáže s „rukopisom“ reportérov odvysielali na väčšom množstve plôch a aj v lepších vysielačích časoch. Takže činnosť reportérov nielen že nie je obmedzená, ale je dokonca podstatne rozšírená.

Celkovo publicisti prispeli za posledný mesiac do vysielenia 40 analytickými reportážami a 5 servisných reportáží čaká na odvysielanie. Publicisti odpracovali ďalších 36 služieb na kontinuálnom vysielení titulkov, čím prispeli k poskytovaniu nepretržitého informačného servisu pre občanov v čase krízy.

Obnovenie výroby relácií Reportéri a Občan za dverami je súčasťou postupného obnovovania výroby všetkých 27 relácií v priebehu mesiacov máj a jún v závislosti od vývinu pandemickej situácie.

ZOZNAM ODVYSIELANÝCH TÉM PUBLICISTOV V SPRÁVACH RTVS O 19.00

HOD. OD 16. 3. 2020

Lucia Virostková – redaktorka Reportérov

- 10. 4. Správy RTVS, Rady astrológov na zvládnutie karantény
- 5. 4. Správy RTVS, Pomoc sezónnym pracovníkom
- 29. 3. Správy RTVS, Nedostatok zdravotníckeho materiálu
- 26. 3. Správy RTVS, mimoriadne správy RTVS, Súkromné škôlky sa obávajú o existenciu
- 22. 3. Správy RTVS, Informácie vlády o pohybe ľudí od mobilných operátorov

Lýdia Kokavcová – redaktorka Reportérov

- 16. 3. Správy RTVS, Núdzový stav v slovenských nemocniciach
- 24. 3. Správy RTVS, Babička šije rúška pre rodinu
- 25. 3. Správy RTVS, Jaslovské Bohunice – bezpečnosť
- 2. 4. Správy RTVS, Drahé rúška a respirátory – analýza
- 10. 4. Správy RTVS, Očné optiky v čase pandémie
- 12. 4. Správy RTVS, Koronavírus komplikuje dodržiavanie lehôt

Ivan Brada – redaktor Reportérov

- 28. 3. Správy RTVS, Koronavírus niektorí rodičia zneužívajú – starostlivosť o deti
- 5. 4. Správy RTVS, Farmárom chýbajú sezónni pracovníci – analýza
- 7. 4. Správy RTVS, Zákaz vychádzania začne platiť o pár hodín – analýza

Juraj Mravec – redaktor Reportérov

- 3. 4. Správy RTVS, Rady na katastroch v čase koronakrízy
- 19. 3. Správy RTVS, Hoaxy o koronavíruse
- 25. 3. Správy RTVS, Seniori v DSS
- 29. 3. Správy RTVS, Bezdomovci v ohrození nákazy
- 13. 4. Správy RTVS, Seniori v DSS očami psychológa
- 15. 4. Správy RTVS, Starostovia obcí volajú o kompenzačnú pomoc
- Bitka v osade – Plavecký Štvrtok – v rezerve/predvyrobené

Dalibor Skladan – redaktor Reportérov

- 16. 3. Správy RTVS, Kočner, Technopol, Obvinenie
- 17. 3. Správy RTVS, Sociálna poisťovňa, dávky, koronavírus
- 19. 3. Správy RTVS, Policajti – rúška
- 19. 3. Správy RTVS, Sudcovia – väzba
- 20. 3. Správy RTVS, Jankovská – väzba
- 31. 3. Správy RTVS, Policajná akadémia – repatrianti
- 4. 4. Správy RTVS, Trestné sadzby, núdzový stav
- 5. 4. Správy RTVS, Psychika – karanténa
- 10. 4. Správy RTVS, Tresty za šírenie nákazy
- 13. 4. Správy RTVS, Kontroly obmedzenia pohybu (Mimoriadne o 12.35)
- 13. 4. Správy RTVS, Kontroly obmedzenia pohybu (Mimoriadne o 15.40)
- 13. 4. Správy RTVS, KONTROLY OBMEDZENIA POHYBU
- 15. 4. Správy RTVS, Výsledky kontrol – analýza (Mimoriadne o 16.00 + Správy RTVS)
- 16. 4. Správy RTVS, Blok Lehel Horvath NS

Alžbeta Švecová – redaktorka Reportérov

- 28. 3. Správy RTVS, Striedavá starostlivosť v čase koronakrízy

Katarína Začková – redaktorka Reportérov

Pokračuje v spracúvaní (už nakrúteného materiálu) monotémy „klasických“ Reportérov na máj (2 reportáže x 15 min.) o kultúrnych pamiatkach a likvidácii sladovne v Bratislave.

Monika Mannová – redaktorka Občana za dverami

27. – 28. 3. Správy RTVS, Hodina Zeme v tieni koronavírusu

Andrea Lučanská, Peter Navrátil, Miroslav Lupták - regionálni redaktori z Banskej Bystrice a Košíc

- dokončujú už predvyrobené témy Občana za dverami, ktoré budú nasadené po štarte relácie (každý po dve reportáže).

ZOZNAM ODVYSIELANÝCH A VYROBENÝCH SERVISNÝCH TÉM REPORTÉRMÍ V MIMORIADNÝCH SPRÁVACH RTVS OD 16. 3. 2020

Alžbeta Švecová – reportérka Reportérov

odvysielané:

- čistenie bytových domov
- pošta – opatrenia
- OČR – postup pri vybavovaní – servisná – odvysielané
- stres a imunita
- cyklisti – obmedzenia na medzinárodných cyklotrasách

vyrobené a pripravené témy do vysielania:

- liečivé rastliny pri chorobách horných dýchacích ciest
- psychologička – ako prežiť koronakrízu
- vybavovanie dôchodkov a iných príspevkov počas pandémie

KONTINUÁLNE VYSIELANIE TITULKOV O KORONE NA OKRUHU JEDNOTKA, DVOJKA A TROJKA

Michal Čabák – redaktor Občana za dverami

- od 16. 3. 2020 nasadený na kontinuálne celodenné vysielanie spravodajských info titulkov. Spolu odpracoval na kontinuálnom vysielaní 19 dní.

Tomáš Gerši – redaktor Občana za dverami

- od 16. 3. 2020 nasadený na kontinuálne celodenné vysielanie spravodajských info titulkov. Spolu odpracoval na kontinuálnom vysielaní 17 dní.

ZÁVER

S RTVS nemá žiadny politik či politická strana nadštandardné vzťahy a k spracovávaniu každej informácie pristupuje RTVS mimoriadne zodpovedne pri zachovávaní objektivity, vyváženosti, plurality názorov a po dôkladnom overení faktov a zdrojov.

Konkrétne opatrenia zabezpečujúce objektivitu a nestrannosť spravodajstva RTVS:

- RTVS bude naďalej dôrazne vyžadovať od programových pracovníkov a spolupracovníkov dodržiavanie zákona č. 532/2010 Z. z.;
- RTVS bude naďalej dôrazne vyžadovať od programových pracovníkov a spolupracovníkov Štatútu programových pracovníkov a spolupracovníkov RTVS;
- RTVS bude naďalej dôrazne vyžadovať od redaktorov dodržiavanie Etického kódexu novinára a Etického kódexu RTVS pre komunikáciu na internete;
- RTVS bude pokračovať v intenzívnej spolupráci s EBU, ktorá má na pôde RTVS zriadené vzdelávacie centrum pre televíznych a rozhlasových redaktorov z regiónu strednej a východnej Európy;
- RTVS bude pokračovať vo vzdelávaní a príprave redaktorov formou organizovania workshopov so špičkovými odborníkmi ako aj formou vysielania zamestnancov na medzinárodné konferencie a do renomovaných zahraničných verejnoprávných médií;
- RTVS bude pokračovať v seniorskom systéme podpory práce začínajúcich redaktorov v rámci ich adaptačnej prípravy ako aj v rámci priebežného zvyšovania odborných zdatností redaktorov RTVS.